

KELIONĖ SU TEOFILIUMI (2017-ųjų sausis)

Vienybės ilgesys Teofilijaus tarnystėje

Sausio 18-25 dienomis Bažnyčios liturginiame kalendoriuje meldžiamasi už krikščionių vienybę. Istorijos bėgyje krikščionybė išgyveno skaudžių skilimų, kurių pagrindinė priežastis glūdi žmogaus nuodėmingume, dažnai besislepiančiame po politiniais ar ekonominiais motyvais. Jei krikščioniškuose kraštuose tikintieji buvo beveik apsiratę su šiuo blogiu, tai misijose krikščionių susiskaldymas kėlė didžiulę grėsmę Kristaus Evangelijos plėtrai. Misijas vykdė ne tik katalikai ar stačiatikiai, bet taip pat ir įvairios protestantų bažnytinės bendruomenės, todėl krikščionybę norintiems priimti pagonims buvo nesuprantami misionierių tarpusavio ginčai dėl tikėjimo. Tad krikščionių vienybės ilgesys ir ekumeninio judėjimo ištakos 19 amžiaus pabaigoje kilo misijų kraštuose. Žymiai vėliau Vatikano II Susirinkimas rašys: krikščionių pasidalijimas „atvirai prieštarauja Kristaus valiai, ir yra papiktinimas pasauliui, ir kenkia šventam uždaviniui skelbti Evangeliją visai kūriniųjai“ (UR 1).

Su šiuo sunkumu susidūrė ir garbingasis arkivyskupas Teofilijus Matulionis. Būdamas Bikavos klebonu (Latvija) 1909 m. kun. Teofilijus tėvų prašymu pakrikštijo silpną kūdikį iš kaimyninės Dricanų parapijos. Kūdikio mama buvo stačiatikė, o tėvas – katalikas. Caro įstatymai griežtai draudė katalikų kunigams krikštinti kūdikį, kurio bent vienas tėvų nėra katalikas. Apie įvykusį krikštą netrukus sužinojo ir valdžios atstovai, kurie patraukė nepaklusnų kunigą baudžiamojon atsakomybėn. Teisėjas kunigo klausė:

– Ar žinojai, kad kūdikio motina yra stačiatikių tikėjimo?

Kun. Teofilijus atsakė:

– Taip, bet taip pat žinojau, kad kūdikis yra silpnas ir kad aš privalau pasirūpinti, jog jis nemirtų be krikšto.

Nesupratęs tokio kunigo pasiteisinimo, 1910 m. Rezeknės apylinkės teismas nuteisė kun. Teofilijų vieneriems metams nelaisvės, leidžiant bausmę atlikti uždareme vienuolyne. Taip Teofilijus atsidūrė prie šv. Kotrynos bažnyčios esančiame vienuolyne Peterburge. Bausmės esmė buvo ta, kad kunigas buvo nušalintas nuo bažnytinių pareigų, privalėjo nuolat būti vienuolyno teritorijoje ir negalėjo viešai vadovauti pamaldoms. Teofilijus pirmą kartą buvo teisiamas dėl krikščionių nevienybės ir dėl to, kad žmogaus išganymą – Krikštą iškėlė aukščiau siaurų konfesinių bei civilinių įstatymų suvaržymų. Juk „Dievo reikia klausyti labiau, negu žmonių“ (Apd 5,29).

Kun. Teofilijus teismo nuosprendį apskundė, dėl ko bausmė jam buvo sumažinta iki šešių mėnesių. Po bausmės atlikimo jis buvo paskirtas Šv. Kotrynos bažnyčios Peterburge vikaru. Nors dėl krikščionių susiskaldymo kun. Teofilijui teko pirmą kartą patirti laisvės apribojimą, tačiau jo gyvenimas vedė link glaudesnės vienybės su kitų krikščioniškų tikėjimų išpažinėjais. Vėliau patekęs į lagerį bei kalėjimus jis sutikdavo kitų krikščioniškų konfesijų išpažinėjų ir jų dvasininkų, tarp kurių daugiausia būdavo stačiatikiai, tačiau pasitaikydavo ir protestantų. Teofilijus patyrė, jog įkalinimas ir bendras vargas suvienija žmones. Tad kodėl negalėtų vienyti krikščioniškas tikėjimas? – Į šį klausimą atsako Vatikano II susirinkimas, į kurį garbingasis arkivyskupas Teofilijus buvo kviečiamas, bet taip ir nespėjo nuvykti:

„Nėra tikro ekumenizmo be vidinio atsivertimo. Juk vienybės troškimai kyla ir bręsta iš dvasios atsinaujinimo, savęs išsižadėjimo ir dosnios meilės. Todėl reikia melsti dieviškąją Dvasią nuoširdaus savęs išsižadėjimo, nuolankumo ir romumo tarnaujant bei didžio broliškumo kitiems malonės“ (UR 7).

Mons. dr. Algirdas Jurevičius